

P. PÁL:

NAGYMAMÁK
ünnep

K O R D A R T . K I A D Á S A B U D A P E S T

P. PÁL:

NAGYMAMÁK ÜNNEPE

BUDAPEST, 1941

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

I.

Fülledt júniusvégi délután volt. A nagy pesti bérház falai valósággal ontották a meleget magukból.

Manci fölszaladt a lépcsőn és becsengetett a fölöttük levő lakás ajtaján.

— Itthon van Lenke kisasszony? — kérdezte sietve.

A jólelkű mindeneseleány, ki a csengetésre a mosogatást hagyta abba, nyugodtan törölgette tovább a kezét. Ismerte jól a vendéget, ki majdnem mindennap becsengetett hozzájuk és majdnem mindig úgy sietett, mint a fergeteg.

— A hálósobában lesz — válaszolta barátságosan, miután ajtót nyitott. — Tessék csak megkeresni — tette hozzá; aztán nyugodtan visszatért a konyhába, hogy folytassa munkáját.

Lenke csakugyan a hálósobában volt; a szekrényében matatott, rakosgatott. Amint azonban Manci megpillantotta ott osztálytársát és jó barátnőjét, összezsápta kezét s hangosan föl kacagott.

— Mit csinálsz, Lenke? Elment az eszed?

A megszólított nem tette le a kezében lévő szépen vasalt fehéreneműt. Meg se fordult, csupán a fejét fordította a belépő felé, de azt is óvatos lassúsággal, nehogy lerepüljön róla az egymás tetején ievő két kalap. Aztán halálosan komoly arccal, de huncutságtól ragyogó szemmel válaszolta:

— Hát te nem tudod, hogy a szekrény-rendezés csak akkor sikerül jól, ha az ember kalappal a fején végzi?

— S még hozzá kettővel? — kacagott ismét Mancsi, amiben most már igaz szívből segített neki barátnője is.

Hogy miért volt mindkettőjük lelke csordultig telve örömmel, boldogsággal; hogy miért lettek volna készek minden bolondságra, akár elindulni madarat is fogni: azt csak az érti meg igazán, aki tudja, mit jelent, sikerrel lenni túl a legeslegutolsó vizsgákon! Ők pedig — Isten segítségével — éppen itt tartottak. Megvolt már az ünnepélyes búcsú-uzsonna is, melyre olyan régen készültek, s melyen megtörtént a tanárnők részéről a barátnőkké való előléptetés. Sikerült a hihetetlennek tetsző dolog: még a szigorú Jolán nénivel is szemtől-szembe állva kiejteni ezt a sokatmondó szót, hogy: te . . .

— Éppen jó, hogy a szekrényedben matatsz, — mondá Mancsi, mialatt Lenke letette a polcra a kezében levő fehérneműt, s tetejére gondosan ráhelyezte a féltett s eddig biztonságos helyen: a fején óvott kalapokat. — Nagyszerű tervem van ám! Ulj csak ide és hallgasd meg! — azzal otthonosan huppant a díván kellős közepébe.

Lenke mellé ült.

— No, hadd hallom: mit kívánsz a szekrényemből?

— Hát tudod, mikor elhatároztuk, hogy búcsúzásul még egy murit rendezünk, de most már a Húvösvölgyben és egészen magunk között, az jutott eszembe, hogy meg kellene tréfálni a lányokat!

— Benne vagyok — felelte Lenke ragyogó szemmel.

— Úgy gondoltam, hogy öltözzünk fel jövőendőmondó cigányasszonyoknak; ilyenek gyakran kóborolnak ott . . .

•

Valamivel később, látogatásra némileg alkalmasabb időben az osztály volt főnöknőjének előszobájában csörrent meg a csengő. Laura néni maga nyitott ajtót. Évi állott kinn a folyosón.

— Kezét . . . azaz hogy . . .

— No bökd ki már, hogy: kezedet csókolom, Laura néni! — ölelte át tanárnője

nevetve. — Hiába, ehhez hozzá kell szoktatni a nyelvedet, ha egyszer már nem vagy a növendékem és felnőtt hölgygylettél!

— Egyébként: mivel szolgálhatok? — folytatta kedvesen, miután helyet kínálta meg vendégét.

Laura nénihez azelőtt is bármivel bizalommal lehetett fordulni. Hát még most, mikor az ember „barátnő”-vé lépett elő!

— Kérni szeretnék valamit! . . . kezdte Évi hízelkedve. — Tessék ideadni . . . azaz hogy: add ide, kérlek — vágta ki bátran — kölcsön azt az esőköpenyedet, meg azt a fekete kalapodat, amelyben iskolában szoktál járni . . . Csak egy napra! Úgy fogok vigyázni rá!

Laura néni elcsodálkozott.

— Minek az neked?

— Hát úgy áll a dolog, — folytatta Évi egészen bizalmasan — hogy mi, akik Pesten maradunk, — tízen vagyunk mindössze — elhatároztuk, hogy még egy mulatságot rendezünk. De most már amolyan igazit, ahol nem feszélyez senki és semmi . . .

— Vagyis, amelyre bennünket már nem hívtok meg — szólt közbe Laura néni megértően.

— Olyat, olyat — hagyta rá Évi őszintén.

— Pikniket tervezünk holnap délutánra a

Hűvösvölgybe, de csak egészen magunk között! Mármost képzeld el, hogy meg lesznek rökönyödve a lányok, ha egyszer csak közéjük toppan Laura néni . . . És én még a járásodat is pompásan tudom ám utánozni!

— Ahá! Értem már! — nevetett szívéből a kedves és mindig vidám hölgy. Hát ilyen nemes célra kellene a kabátom! No, jó. Hanem mit szólnak tervetekhez a mamák?

— A mamák? Beleegyeznek. Tudják ők jól, hogy mi vigyázunk egymásra, hiszen osztályunk jelszava mindig az volt, hogy: Összetartás!

•

A 83-as villamos pótkocsiján a déli hőségtől pilledten szunyókáltak a piacról nagy üres kosaraikkal hazafelé igyekvő sváb asszonyok. Két fiatal leány került közéjük. Hajadonfővel ültek egymással szemben. Pirosra gyúlt arccal, itt-ott nagyot fújva, de azért nevető szemmel néztek össze időnként.

— Milyen bolondok is néha a nők! — elmélkedett magában a kalauz csendesen, amint rájuk pillantott. Ezek itt majd meggyulladnak a nagy melegtől, de azért le nem tennék magukról azt a kabátot! . . . Vállat vonva ment tovább. Az ő dolguk . . .

A végig begombolt kabátban utazó két

fiatal leány nagyot lélekzett, amint a végállomáson leszállva feléjük áradt a hűvös erdei levegő. De bennük is akadt a lélekzet: az első kocsiról Laura néni lépett le éppen!

Megdöbbenve néztek egymásra. Ez aztán a meglepetés!

— Álljunk meg, amíg elmegy! — súgta Manci. — Talán nem vesz észre . . . Milyen jó, hogy nem egy félórával később indult . . . Akkor éppen összeakadt volna vele a társaságunk!

Laura néni rápillantott az órájára, aztán véletlenül hátranézett . . . S három fiatal leány ott a hűvösvölgyi végállomáson olyan hahotában tört ki, hogy tiszta szerencse, hogy a villamos siető utasai már elszéledtek. És a kacagás még nőtt, mikor a két cigányasszony föllibbentette az ékes öltözetét eddig óva rejtő kabát szárnyait . . .

— Pazar! — kiáltotta Évi. — De csináljuk meg gyorsan a haditervet! . . . Éppen 3 óra . . . most indulnak a többiek a Széll Kálmán-térről; 20 perc múlva itt lesznek . . .

— Legjobb lesz, ha mi ketten itt a közelben elrejtőzünk valahol a bokrok mögé — mondá Manci. — Ott nyugodtan letehetjük ezt a rettentően meleg kabátot. Aztán majd hátulról csatlakozunk a társasághoz.

— Én meg előre sietek a Nagyrét felé
— tette hozzá Laura néni. — Aztán majd szembejövök veletek!

Lenke még utána kiáltott:

— Remekül lépsz, Évi! De vigyázz, a táskát nem tartod egészen jól!

•

Ugyanabban az időben türelmetlenül nézett karórájára a Széll Kálmán-téri megállónál Böske, a hűvösvölgyi mulatság fő-főrendezője.

— Három óra, és még csak heten vagyunk! „Ime, a női pontosság és megbízhatóság!” — mondaná Gáspár tanár úr, és tökéletesen igaza lenne.

Majd bosszúsan folytatta:

— Még öt percet várunk. Ha addig nem jönnek, maradjanak, ahol vannak. Elmegyünk nélkük!

Mire azonban a villamos kiért Hűvösvölgybe, Bözsi bosszúsága is elszállt. Heten éppen olyan vígan voltak, mintha tízen lettek volna. Vidám nótára gyujtva indultak el a főúton a Nagyrét felé.

Egyszer csak óvatosan odasomfordált valaki hátulról, a Pirivel haladó Márta mögé s bizalmasan duruzsolta a fülébe:

— Nágyságos kisassonká, tessik csák mutatni azt a szipséges-szip tenyerit, hádd mondom meg a jövődőjit . . .

Márta rá se nézett. Elháritóan legyintett feléje:

— Ugyan, menjen innen! Az én jövőm az Úristennél van, nem a tenyeremben!

A cigányasszony hátrább húzódott s kuncogva kacsintott társára, ki most kártyával kezében a túlsó oldalon: Pirinél próbálkozott.

— Drágálátos kisassonká, nézzse csák, mit mutat á kártya! Itt á sív- király! . . .

— Hagyjon nekem békét!

— Pedig mondom, hogy sokát gondol á kisássonkára! Lácinak hívják . . .

Piri meghökkenve állt meg. Honnan tudja ezt ez a cigányasszony? Ránézett, — aztán fölkacagott. S egy pillanat múlva visszhangzott az erdő a társaság harsogó nevetésétől, túláradó jókedvétől.

— De most mit csináljunk veletek? — szólalt meg végre Bözsi, a főrendező aggodalmaskodva. — Hiszen ha a rendőr ilyen díszes öltözékben meglát, hát bekísér benneteket!

— Nem engedjük! Közrefogjuk s megvédjük őket akár az életünk árán is! — hangoskodott a jókedvű leánycsapat.

— Nem lesz semmi báj, ne tessik filni, — nyugtatta meg Mancsi a „főrendezőt”. — Hiszen ván nekünk álöltözetünk. Csak ázs á báj, instállom, hogy egy kicsit meleg!

Azzal előhozta a bokrok közül a kabátokat.

— Más baj van itt! — komolyodott el hirtelen Lili. — Nézzetek oda!

— Hű! Szembe jön Laura néni . . .! S menekülni előle már nem lehet.

Az ijedelem azonban nem sokáig tartott. Hét fiatal leány éles szemét nem lehet hosszú időre megtéveszteni. Ujjongva, nevetve fogadták az érkezőt:

— Isten hozta, kedves Laura néni! Mennyire örülünk, hogy találkoztunk! Nagyon kérjük, tisztelje meg szerény mulatságunkat becses jelenlétével . . .

Évi kihúzta magát.

— A meghívást köszönöm s el is fogadom, — monda komolyan — de csak egy feltétel alatt: ha lesztek szívesek megosztani velem szerény uzsonnámat.

És átadott Bözsinek — mint vezetőnek, — egy hatalmas cukrász-csomagot.

— Éljen, Laura néni! Éljen!

Lenke, aki pompásan érezte magát cigányasszonyi szerepében, pajkosan odasomfordált hozzá is a kártyáival:

— Mutassák sív-királyt a Laura néni náccságának is? Hiszen hogy ő nem éppen egészen fiátálká, ázs nem tesz semmit . . .

— Ne bolondozz, Lenke, — méltatlankodott Évi s nevetve megfenyegette —

meglátod, még én találom bemutatni neked a „sív-királyt”!

Aztán odafordult a többiekhez:

— Hanem lányok, azt tanácsolom, hogy vonuljunk le innen a főútról s kissé kevésbbé járt helyen vigadjunk tovább. Nagy feltűnést kelt ám tíz felnőtt „hölgy”-nek ilyen hangos viselkedése.

— Ott a bokrokon túl bizonyosan van alkalmas hely a letelepedésre — szolt Ilonka s már sietett is előre terepszemlére.

— Gyertek, gyertek, pompás tisztásra akadtam! Valóságos ebédlőterem! — kiáltotta nemsokára. — Egyenesen minket vár!

Rövid idő múlva nagy papírzörgés jelezte, hogy a kirándulás résztvevői letelepedtek és az uzsonnás csomagok kibontása megkezdődött. Étkezés alatt mintha a zsibongás halkabbá vált volna valamivel, hiába: két úrnak a szája se tud egy-szerre szolgálni!

— De szép is így az élet! — állapította meg Ilonka egy boldog, mély sóhajjal, amikor jóllakottan végigheveredett a puha fűvön. — Nincs lecke, nincs izgalom, nincs tanulás, fölöttünk kék az ég, körülünk fű, fa, virág nevet . . . És lelkesen kezdte szavalni:

„Oh természet, oh dicső természet,
Mely nyelv merne versenyezni véled! . . .”

— Nem sokra megyünk most a költészettel! — szólt közbe a háziasszonynak született Bözsi. — Az élet próza! Inkább azt találjátok ki, hogy honnan vegyünk vizet; azt hiszem, szomjasak vagytok velem együtt valamennyien.

— Ez már igaz!

Mint a vándor hűvös érre,
Vágyunk mi a . . . vizecskére!

— bökte ki Lili a rímet, de hirtelen vállai közé is kapta a fejét és huncutul nézett fel az égre:

— Remélem, Arany János nem hallotta meg ezt odafönn! Igazán nem szeretném megzavarni szegénynek a mennyei boldogságát . . .

Általános derű közepette állott fel helyéről Évi és így szólt:

— Laura néni majd lesz olyan nagy-lelkű s megvendégel benneteket jégbe hűtött Harmatvízzel. Két nagy üveg elég lesz?

— Hogyne! Hogyne!

— Ismét csak: Éljen Laura néni!

— Éljen!

— De ugyan honnan szerzi a vizet itt az erdő kellős közepén? Talán tündérekkel gyűjtette össze számunkra ma hajnalban a lehulló harmatcseppeket?

— Oh nem, kérem — felelte Évi. — Egyszerűen tudja, hogy lenn a vámnál van egy fabódé, amelyben nyáron Harmatvíz meg egyéb földi jók teremnek. Hát ott fogja beszerezni. De egy vízhordó csacsira is szüksége lenne. Maga nem szívesen cipelne föl ide két teli üveget!

— Szívesen vállalom a nemes szerepet! — ugrott fel Klári. — De csak egy föltétellel.

— S mi az?

— Hogy nem leszek köteles — csacsi módjára — négy végtagon tenni meg az utat.

— No . . . kivételesen megengedtetik. Tehát: indulás!

— Gyere, Rózsi, — szólta Piri a melléte ülőhöz — nézzük addig a járókelőket, míg ők visszatérnek. Onnan a bokrok mögül zavartalanul megfigyelhetjük azokat, akik a főúton elhaladnak.

Rózsi nem ellenkezett — ment vele. Elhelyezkedtek kényelmesen.

— No, — jegyezte meg Piri az első két hölgyre — ezek antik dobozok napernyővel a mult századból. Nem érdekelnek.

— Pedig belőled is ilyen lesz egyszer, ha Isten éltet! — vetette ellen Rózsi.

Piri csak legyintett. Nem tartotta érdekesnek, hogy feleljen az ilyen „rosszmájú” megjegyzésre.

— Ezek már érdekesebbek. Nézd, a fiatal leány milyen csinos!

Erre meg Rózsi nem felelt. Más gondolkozású leány volt — az ő esze nem járt folytonosan szépségen, jól álló ruhán, hiúságokon.

— Nézd ezt a társaságot, amely most közeledik! — súgta Piri érdeklődéssel telve. — Az innenső nőnek milyen feltűnően szép a lába! . . . S mennyire emeli az az elegáns antilópbőr cipő . . .

— A cipő emeli a lábat? — huncutkodott Rózsi tettetett csodálkozással. — Eddig azt hittem, hogy e művet fordítva történik . . .

— Csak szellemeskedj, szellemeskedj — felelte Piri kissé bosszankodva: — Hiába, az rendkívül sokat tesz, hogy valakinek elegáns cipő van-e a lábán . . .

Rózsi már csak félfüllel hallgatott oda Piri további üres csacsogására; egyéb kötötte le a figyelmét. Mikor aztán társa elhallgatott kissé, megszólalt:

— Te, mialatt fecsegtél, állandóan azt figyeltem, hogy milyen kevés a sétálók között a gyermek. Megállapítottam, hogy átlag három felnőttre esik kettő. Hát azokat otthon hagyják? Azoknak nem kell a friss levegő?

— Dehogy hagyják otthon őket; egysze-

rűen: nincsenek. Nem divat manapság a gyermek!

— Divat? — tünődött el a komoly leány. Majd így szólt:

— Ha lenne nálam ceruza meg papír, kiszámítanám most, hogy ha átlag három felnőttre csak két gyermek esik, egy emberöltő mulva hány emberrel kevesebb fog itt sétálni, s mennyi idő mulva válik teljesen fölöslegessé ez a sétahely, mert nem lesz már, aki használja . . .

— Nagyképű statisztikus! — vetette oda társa és felállt. Visszament a többiekhez.

— Ide azzal a vízzel, Klári! Én is szomjas vagyok ám!

Évi remek ötletét s bőkezűségét dicsérve élvezte az egész társaság az üdítő italt. Egyszer csak bájos gyermekhang ütötte meg a fülüket:

— Kisasszony, szomjas vagyok én is . . .

— Majd iszunk otthon, Jolikám — biztatta a fiatal nevelőnő a közelükben haladó gyermeket. — Hazamegyünk nem-sokára.

— De én most szeretnék inni! — békétlenkedett az apróság és sóváran nézett a vidám társaság felé.

Ilonka mosolyogva tekintett a bájos kislányra.

— Oh, adok én szívesen vizet a babá-

nak, ha a kisasszony megengedi, de csak akkor, — folytatta tréfálkozva — ha aztán egy ici-picit én is labdázhatok azzal a gyönyörű labdával, mely a kezében van!

A kicsi felvidult s reménykedő arccal nézett nevelőnőjére, annak beleegyezését várva.

— Köszönjük szépen! — mondá a fiatal leány. Jolika pedig boldogan nyúlt a feléje nyújtott pohár után.

— Szolgálhatunk talán a kisasszonynak is? — szólalt meg Bözsi, a háziasszony. — Sőt egy kis süteménnyel is megkínálnám, míg a baba — íme — eleget tesz a kötelezettségnek, melyet vállalt.

Mert Ilonka meg Jolika egészen komolyan vették az alkut s a labda máris vígan röpült egyiktől a másikhoz.

A fiatal nevelőnő elfogadta a barátságos meghívást és leült a vidáman beszélgető leányok közé.

— Milyen kedves, bájos kislány ez a Jolika — jegyezte meg Klári. — Ugy-e nincs sok baj vele?

— Igazán nincs. Nagyon jó gyermek. Szívemből szeretem is és nagyon sajnálom szegénykét.

— Miért „szegényke”? Talán árva?

— Oh nem . . . de mégis majdnem az. Él az édesanyja, de bizony nagyon „modern” asszony és nem sokat törődik vele,

Reggelenként bejön ugyan s megkérdezi, hogy van, esetleg egy-két utasítást is ad, hogy melegebb vagy könnyebb ruhát adjak-e reá — de aztán ezzel be is fejezte anyai gondoskodását. Jár egész nap a kedvtelése után. Legfeljebb akkor üzen a kislányaért, ha vendégei jönnek. Ilyenkor fel kell öltöztetni szépen és felvinni hozzá, hogy büszkélkedhessék vele. A vendégek megcsodálják, hogy milyen szép, — megdicsérik, hogy milyen illedelmesen tud köszönni, milyen sok versikét tud elmondani — aztán, ha ráúntak a játékszerre, visszaküldik. Szegényke . . . Mit ér neki a nagy gazdagság a családi fészek melege meg a testvérek szeretete nélkül!

— Nem egyszer visszagondolok a saját gyermekségemre — folytatta a fiatal nevelőnő. — Szüleim sok gonddal küszködő szegény emberek voltak s kis lakásunk bizony szűk volt, amikor hozzáfogtunk testvéreimmel a hancúrozáshoz: — ám boldog gyermekéveimet mégse adnám soha a szegény Jolika gyermekségéért!

— Azt mondja a nóta is, hogy: Két kis fehér szoba, több minek is lenne? . . . dúdolta Lenke.

— S benne jó sok gyermek, hogy állandóan legyen, akinek az orrocskáját

törölgesd meg a szalagot kötögesd a hajába! — vetette oda Piri gúnyosan.

A komoly Márta azonban Lenke pártjára állott.

— Hát bizony szerintem is sokkal több tiszteletet érdemel az az asszony, akinek hat gyermeke nő egy szobában, mint akinek hatszobás lakásában egy gyermek ödöng s még a mellett is pesztonka, nörsz, guvernánt . . . És százszor szívesebben megcsókolom én a gyermekeiért fáradó édesanya kidolgozott két kezét, mint azt a kimanikűrözött, festett körmű női kezét, mely messziről kiabálja, hogy milyen üreslelkű és tétlen a gazdája! Az ilyenre még ránézni se jó!

Évi elmosolyodott.

— A drága jó Török néni jut most eszembe s az ő mosásban kiázott, ráncos végű ujjai . . .

Mindnyájan érdeklődve fordultak feléje, szerették, ha Évi mesél.

— Mondtam én azt már nem egyszer nektek, hogy elemista koromban a nagynénéméknél laktam egy régi erdélyi városban. Szüleim azért adtak oda, hogy megerősödjem a pompás hegyvidéki levegőn. Volt ott nekem egy nagyon kedves osztálytársam és jó barátnőm: a Török Zsófi. De sokat rosszkodtunk együtt az iskolában! És szerettem fel-felszökni

hozzájuk is; roppant tetszett nekem az a régi ház a Timár-soron. Azért nevezték így az utcát, mert valaha tényleg tímárok látkak ott végig a kis patak partján. Minden házba hidacska vezetett át a vízen s mindegyiknek csupán az emeletén voltak lakószobák; az alsó helyiségekben folyt egykor a bőr kikészítése, amitől bizony elég kellemetlen szag lehegett a vidéken . . . Hát egy ilyen emeleti kis lakásban éltek Zsófikáék. Török néni valami kis hivatalnok özvegye volt s csekélyke nyugdíjából hősies küszködéssel nevelte a gyermekeit. Hányszor találtam a verandán a mosóteknő mellett! Még most is magam előtt látom . . . El-elmondogatta, milyen hálás ő most az édesanyjának, hogy — bár szüksége nem volt rá — már egészen fiatal korában komoly munkára fogta. Édesapja jómódú birtokos ember volt valahol a Felvidéken, cseléd volt elég a háznál, — de anyja azt tartotta, hogy az a háziasszony, aki maga nem ért alaposan minden munkához, nem tud a cselédeinek sem okosan parancsolni. Bezzeg, ha akkor meg nem tanul dolgozni! — mondogatta. Olyan kedves hely volt az a vadszöllővel befuttatott pici veranda! Még most is a szemem előtt van . . . Egyik oszlopán kalitka függött és abban vígan füttyörészett egy kis ka-

nári . . . S Feri, a Zsófica diák-bátyja hányszor csinálta meg ott a számtanpéldámat! . . .

Bumml — koppant valami a bokron túl. Utána derűs, kedves hang hallatszott:

— Hohó! Vigyázat!

Arra tekintettek valamennyien — Ilonka pedig máris sietett a rossz helyre tévedt labda után.

— Jaj, ezer bocsánat, édes néni! — hangzott szava a sűrű túlsó oldaláról. Ekkorra Jolika is utolérte már labdázó társát és ijedt arcocskával állott meg mellette.

— Semmi, semmi, kicsikém, csak ide pottyant mellém a padra, nem is a fejemre — nevetett a kedves öreg néni és szeretettel cirógatta meg a bájos kis tetteit, miközben visszaadta neki a labdát.

Hamarosan körülöttük állott az egész társaság.

— Miért nem vigyázol jobban, Ilus! — hangzott innen is, onnan is a szemrehányás. — Oh, ha sejtettük volna, hogy a kedves néni itt olvas, nem lettünk volna olyan zajosan, vagy távolabb telepedtünk volna le . . .

— Oh kedveseim, akár telepedjenek le itt körülöttem, ha kedvük tartja. Engem nem zavarnak! Hiszen tovább mehettem volna, ha kellemetlen lett volna nekem a

vidámságuk. Hozzá vagyok én szokva a fiatalság csicssergéséhez!

Olyan derűs, olyan megnyerő volt az öreg néni egész lénye, hogy a leányoknak eszébe se jutott már, hogy ők ezúttal maguk között akartak szórakozni. Sőt — szinte önkénytelenül — eleget tettek a felszólításnak és közelebb húzódtak.

— Itt kinn tetszik lakni?

— Igen, kedveseim. Itt van a fiam világa a Remete-úton s ott zsvajog körülöttem reggeltől-estig egy csomó unoka.

— Aranyosak, ugye?

— Bizony aranyosak! Kényeztetem is őket nagyon; mert hát azt tartom, hogy a nagymama már erre való. Ha haszontalankodásról van szó, — akkor nem avatkozom bele a dologba. A ráncbaszedést csak végezzék el a szülők; ez reájuk tartozik! Én csak játszom, szórakozom velük, sokszor alig győzöm őket mesével . . .

— No ni, mi is úgy ide telepedtünk, akárcsak a mesét váró unokák . . .

— Hát mesélhetnék is sokat az unokáim kedvességéről! Most például remek ötletük támadt. Az jutott eszükbe, hogy nem igazságos dolog ám, hogy csak az „Anyák napját” tartották meg az iskolában nagyszerű ünnepéellyel. Már csak a nagymamák is megérdemlik, hogy a gyer-

mekek kedveskedjenek nekik s kimutas-
sák irántuk való szeretetüket! Miért
nincs hát „Nagymamák napja”? El is
határozták, hogy ők ilyen fognak ren-
dezni. És eltalálják-e, hogy melyik napra
tervezik?

— Bizonyosan a kedves néni születés-
napjára.

— Nem. Július 26-ára, Szent Anna
asszony ünnepére.

— Talán akkor van a néni nevenapja?

— Oh dehogy! Hanem azt tartják, hogy
a Jézuska nagyanja a legboldogabb
nagymama a világon, — őt kell tehát az
összes nagymamák védőszentjéül válasz-
tani s valamennyit ekkor kell ünnepelni.

— Milyen kedves gondolat! — szólt
közbe Mancsi.

— És maga a nagymama-nap tartása is
milyen nevelő hatású eszme — folytatta
Éva. — Növeli az idősebbek iránt való
figyelmességet, gyöngédséget a gyerme-
kekben; erre pedig nagy szükség van . . .

— No Éviből megint kiütközik a neve-
lői hajlam! — kacagott Klári. — Tanári
pályára kell menned okvetlenül! Vagy
legalább is óvónéninek. Éljen Évi, a dedós
néni!

— Pályaválasztáson én nem gondol-
kozom — felelte a fiatal leány szelíden, de
határozottan. — Egyelőre mindenesetre

szakácsnő leszek anyus konyháján. Aztán . . . ha az Úristen doktort küld férjemül, az orvosi tudományok fognak érdekelni; ha vasutast, akkor a közlekedésügy, — ha boltost, akkor a kereskedelem titkai, ha pilótát, akkor a repülőgép . . .

Piri közbeszólt:

— Tehát éljen Laborczy Éva, a nőies alkalmazkodás mintaképe!

— Éljen! Éljen! — kiáltották vidáman a többiek.

— Hogy mondta, kedves? — hajolt előre a néni egészen rendkívüli érdeklődéssel. — Laborczy Éva?

— Úgy hívnak, kérem.

— Ejnye, — tűnődött el a néni és kedves mosoly jelent meg az arcán — Laborczy Zsigmondné volt a legkedvesebb fiatalkori barátnóm!

— Hiszen az az én édes, aranyos nagymamám!

— Hogy, hogy? Te az én drága jó Kamillám unokája vagy? — örvendezett az öreg néni. — Hadd öleljelek hát meg! Mily váratlan öröm ez nekem, édes kislányom — folytatta meghatottan és könnyű szökött a szemébe. — Milyen meglepetés! . . .

— Itt laktok Pesten?

És Évinek be kellett számolni mind-

azokról a családi dolgokról, amelyek Berta nénit érdekelték.

— De szeretnék mindannyitokat ismerni! . . . Csakhogy én már nehezen jutok be a városba . . .

— Oh hiszen, ha mamus megtudja, hogy milyen felfedezést tettem, — felelte Évi — aludni se tud majd addig, míg villamosra nem rakja s ki nem hozza bemutatni az egész famíliát!

— Jöjjetek csak, kedvesem, jöjjetek csak minél előbb! Majd meglátod, mennyire fogsz te is gyönyörködni az én kis unokáimban! No, de nagyon eltelt az idő, — jó lesz már, há' igyekszem hazafelé, azt hiszem, hazaérkeztek már ők is. Ma az Állatkertbe vitte őket az apjuk vizsgai jutalomképen, képzelem, lesz majd mit mesélniök otthon!

— Bizony, mi is indulhatnánk már hazafelé — szólt Jolikához a nevelőnője. — Barátságos búcsúzkodás következett tehát, melynek során Ilonka megígérte a kicsinek, hogy máskor is labdázik vele, — Évi pedig a közeli viszontlátás reményében csókolt kezét nagyanyja régi, kedves barátnőjének. Aztán valamennyien hosszan integettek a távozók után.

Mikor eltűntek szemeik elől, Rózsi csendes, de jelentőségteljes hangon megkérdezte Piritől:

— Mondd csak, ez az öreg hölgy is „vén skatulya“, aki „nem érdekel téged“?

Piri elpirult, ám ügyesen vágta ki magát.

— Először is: én nem is használtam ilyen finomtan kifejezést — válaszolta. — Én csak antik dobozokról beszéltem; — márpedig, ami „antik“, az tudvalevőleg mindig értékes. Egyébként pedig — s itt meleg mosollyal nézett barátnőjére — bizony szeretném, ha nekem is lenne ilyen drága öreg nagymamám!

II.

A családi látogatás a Remete-úti villában néhány nap múlva meg is történt, — őszinte örömet okozva úgy a látogatóknak, mint Sinfalvy ügyvédék vendégszerető családjának. Évi — aki nagyon tudott a gyermekekkel bánni — hamarosan anynyira megbarátkozott az eddig csak hírből ismert unokákkal, hogy azok teljes bizalmukkal ajándékozták meg.

— Évi néni, színházat fogunk játszani! — ujságolta boldogan a nyolcéves Jancsi.

— Igen, de az még titok! — figyelmeztette Gyuri bátyja. — Még nem szabad elmondani senkinek!

— Hát én nem is árulom el, ne féljetek, — nyugtatta meg őket komolyan a fiatal leány. — S mikor lesz az a színielőadás?

— Szombathoz egy hétre. Nagymamát fogjuk meglepni vele!

— Meg tetszik majd nézni?

— Nagyon szívesen megnézném, ha a beléptidíj nem lenne túlságosan sok. Mert bizony tudjátok, pénzem — az kevés van.

Gyuri, a kisdíák teljes megértéssel fogadta ezt a kijelentést. Ő tudta már tapasztalatból, hogy mi az, ha valakinek kevesebb a pénze, mint amennyi kellene. Pár pillanatsnyi fontolgatás után így felelt tehát:

— Nem kell okvetlenül pénzzel fizetni.

— Majd segít nekünk valami munkával.

— Például mivel segíthetnék? — folytatta Évi az alkut teljes komolysággal.

Gyuri elgondolkozott.

— Mondjuk . . . megírja a színlapokat. Bizonyos, hogy nálam szebben tud írni, — mosolyodott el, — Jancsi, no az meg éppen csak körmöl!

— Aztán hány színlap kellene?

Gyuri fontolgatta:

— Hát három elég lenne. Egy a nagymamának, egy apusnak, egy anyusnak. De a nagymamáénak különösen szépnek kellene lenni, hiszen az ő tiszteletére rendezzük az előadást.

— Helyes. Elvállalom! Csak még azt diktáld le, Gyurikám, hogy mit írok a színlapra.

— Hát . . . felül ez legyen jó nagy betűkkel!

ÜNNEPI ELŐADÁS!

— Aztán lejjebb:

Színre kerül:

A BRAZILIAI HANGYÁSZMEDVE

Színmű két felvonásban.

Irta és rendezi:

SINFALVY GYÖRGY I. gimn. tan.

Személyek:

Első vadász . . .	Sinfalvy György
Második vadász . .	Sinfalvy János
Szolga	Sinfalvy Marika

•

— És a helyárok? — érdeklődött komolyan Éva.

— A helyárokak talán jobb, ha nem állapítjuk meg — válaszolta a rendező némi megfontolás után. — Irjuk oda ezt:

— Beléptidíj tetszés szerint.

— Helyes. Ajánlanám azonban, — mondá mosolyogva a fiatal leány, — hogy az anyus színlapjára írjuk oda ezt is: .

— Felülfizetésül egy finom, ünnepi uzsonna hálás köszönettel elfogadtatik!

— Igen! Ez okvetlenül legyen rajta! —

fejezte be Jancsi a megbeszélést felragyogó arccal.

•

Pár nap múlva Évi éppen a vállalt színlaprajzolással volt elfoglalva, mikor Lenke fölnezett hozzájuk. Persze azonnal elmondta vendégének, hogy miben fáradozik, sőt még ezt is hozzátette:

— Ejnye, nem segítenél? A megrendelés ugyanis úgy szól, hogy a nagymama számára készülő színlapnak különösen szépnek kell lennie, s te olyan szépen tudsz festeni! . . . Földíszíthetnéd valami ékes virágfüzérékkel.

— Hogyne, nagyon szívesen megcsinálom! — válaszolta Lenke, aki képességei tudatában kedvet kapott a munkához. — Csak add elő a festékes dobozodat.

Vidáman beszélgetve rajzolgattak, festettek. Éva édesanyjának fülét egyszer csak megütötte a vendégnek ez a kijelentése:

— Bizony no, szívesen megnézném én is ezt az előadást! Képzelem, milyen jókat fogtok majd kacagni azon, amit ezek a gyerekek kitaláltak!

— Hát menj el te is Évával, kislányom!

— No az bajos volna . . . — szabadkozott Lenke. — Hogyan állíthatnék én be oda egészen ismeretlenül . . .

— Nem is vagy egészen ismeretlen! —

vetette ellen Évi. — A nagymama ismer; hiszen te is ott voltál a hűvösvölgyi kiránduláson!

— Meg aztán Sinfalvyék olyan vendégszerető, kedves emberek, — folytatta az édesanya — hogy egészen biztosan szívesen fogadnak majd. Sőt hivatkozhatasz egyenesen arra, hogy én biztattalak a látogatásra.

— Miért ne szórakoznék szegényke egy kicsit? — gondolta magában a jó asszony. Tudta ugyanis, hogy Lenkének nem sok jut ki a vakáció örömeiből. Kisebb testvéreit elvitte édesanyja vidékre egy kis levegőváltózásra, — neki azonban otthon kellett maradnia. Apja nem kapott szabadságot, mert hivatalában nagy volt a munkatorlódás, — s a derék fiatal leány készséggel vállalta, hogy a háztartást vezeti és édesapját gondozza, míg anyja kissé kipihení magát.

Július 26-án a kora délutáni órákban két fiatal leány csengetett be a Remete-úti villa kertjének kapuján. A gyerekek siettek nyitni nekik s Gyuri örömteli arccal vette át a szép színlapokat.

— Engedd meg, kedves rendező úr, — szólt Évi jókedvűen — hogy bemutassalak egy jó barátnőmnek, ki szintén meg szeretné nézni a mai előadást. Úgy gondolom, hogy beléptidíjul elfogadhatnád tőle azo-

kat a gyönyörű virágfüzérek, melyeket a nagymama színlapjára festett.

A rendező úr műértő szemmel nézte végig a díszes színlapot.

— Lehet — jelentette ki elégedetten. — Tessék besétálni! Az előadás azonban majd csak egy kicsit később kezdődik.

— No, hiszen még úgylis fel akarjuk köszönteni előbb a nagymamát. Neki hoztuk ezt a szép virágot.

Sinfalvyék természetesen igaz vendégszeretettel fogadták Évivel a barátnőjét is — mint az előrelátható volt.

— Gyertek, gyertek, kedveseim az én jó hűvös szobámba, hadd beszélgessünk el ott egy kicsit! — invitálta őket a nagymama. — A gyerekek még úgylis csak a nap fénypontjának, a színielőadásnak előkészületeinél tartanak . . .

— Hát édes néni tud már erről a meglepetésről?

— Oh hogyne! És úgy sejtem, hogy igen jól fogunk mulatni!

Ebben valóban nem is csalódott a nagymama.

Az előkelő nézőközönség — mely az ünnepeltből, a szülőkből és a két fiatal lányból állott — a páholynak kinevezett lugasban foglalt helyet, s az arcok már akkor mosolyra derültek, mikor a páholy-nyitogatónak kinevezett Jancsi büszkén

átnyujtotta a szép színlapokat. Minthogy azonban a színen sehol sem volt az azokon felsorolt három szereplőnél több, a mama nyugtalankodva kérdezte meg:

— Hol van Terus?

— Ott a bokrok között! — súgta a hat-éves Marika. — Neki ott kell elbújva lenni.

Igy hát a mama megnyugodott s az előadás megkezdődött. Arról volt benne szó, hogy a gyermekek szeretnék meglepni valamivel a jó nagymamát. De valami olyannal, ami igen értékes, aminek nagyon örülne s amilyen nincs senki, de senki másnak! Ekkor Gyuri előveszi legkedvesebb könyvét, az „Indián történetek”-et s kiolvassa belőle, hogy Brazíliában otthonos egy hangyászmedve nevezetű állat, melynek prémje olyan gyönyörű, hogy annál szebb a kerek földön semmiféle állatnak nincs. Elhatározzák tehát, hogy útra kelnek és addig nem nyugszanak, míg ilyen prémet nem szereznek a nagymamának. Hadd legyen neki a legszebb boája a világon!

— Vége az első felvonásnak! — jelentette ki függöny híján a rendező úr élőszóval és mélyen meghajolt. A nézőközönség részéről természetesen hatalmas taps volt erre a válasz.

A második felvonásban már vadásznak

öltözve bujkáltak a szereplők az őserdő bokrai között. Végre egy tisztásra érve letelepedtek azzal, hogy szalonnát fognak sütni vacsorára. Marika, a „szolga” kötelességéhez híven kezdte is összehordani a művelethez szükséges száraz gallyakat.

Az édesapa jónak látta közbeszólni:

— Azt a szalonnát azonban csak jelképesen süssétek meg! Tüzet gyujtani nem szabad, mert veszedelem származhatnék belőle. Különben is soká tartana, míg a vacsora elkészülne.

— De apus, a sült szalonna szagát érzi meg a hangyászmedve és arra közeledik! — vetette ellen a szerző és egyben rendező úr.

— Ó, annak olyan jó orra van, hogy már most is érzi! — segítette ki nevetve a nagymama a szerepükből kissé kizökkent színészeket. — Vigyázzatok csak! . . . Ni! Még rátok támad!

A fiúk hamarosan alkalmazkodtak az adott helyzethez s igazi vadász-szenvedéllyel kapták fel a puskát helyettesítő botokat. Lapulva igyekeztek az erdő sűrűje felé . . .

— Nézd, hogy villog a szeme . . . — súgta egyikük.

Ekkor azonban a bokrok között elkiáltotta magát Terike:

— Jaj, elsajadt!

A lugasban hangos derű támadt. Pom-pásan odalátszott ugyanis, amint a Cirmos cica átugrott a kerítésen a szomszéd udvarba.

— Ott szalad az én boám! — kacagott a nagymama úgy, hogy a könnyei is potyogtak.

Megoldódott tehát a rejtély, hogy Terike eddig miért nem volt látható: neki kellett a bokrok között a cicát őrizni. Ám az — úgy látszik — megúnta a kis karok szorítását s kereket oldott, még mielőtt hangyászmedvévé változott volna.

A gyerekek e váratlan fordulatra egészen kiestek a szerepükből s mindhárman ijedten futottak a kerítéshez.

— Feri bácsi! Feri bácsi! — kiáltotta Jancsi új reményre kapva. — Tessék megfogni a cicát!

— Nem lehet, pajtikám! — felelte egy kellemes férfihang. — Fönn van már az eperfán!

— De az előadáshoz kell! — kiáltotta át Gyuri kétségbeesve.

— Hát fogok nektek helyette egy tyúkot. Az jó lesz? — hangzott odatúlról.

A gyerekek tanácstalanul néztek egymásra . . . Végre a rendező úr elszántan kivágta, a nézőközönség óriási hahotája közepette, hogy:

— Jó!

Az ügyvéd belekarolt édesanyjába s úgy kacagott.

— No anyus, olyan boája csakugyan nincs senkinek széles e világon, amilyet a te unokáid szereznek neked!

A szomszéd Feri bácsi úgy látszik ügyesebb vadász volt, mint kis barátai, rövid idő múlva ugyanis megjelent a kerítés fölött egy szelíd, kendermagos „brazíliai hangyászmedve” s mellette egy megnyerő tekintetű fiatal férfiarc.

— Itt van ni! — mondá a szomszéd és átnyujtotta a tyúkot. — De szépen bánjatok vele, mert ez a néni kedvence!

Éva meglepetten csapta össze a kezét.

— Hiszen ez Török Feri! Egy régi jópajtásom testvére! — És sietett ő is a kerítéshez.

— Feri! . . . Hogy kerül ide?

A fiatalember egy pillanatig idegenül nézett a leányra — de aztán hamarosan kiült arcára a viszontlátás fölött érzett őszinte öröm.

— Évike! . . . De megnőtt, amióta nem láttam! Alig ismerek rá . . . Kezét csókolom!

Melegen kezét szorítottak.

— Lenke! Lenke! — kiáltotta a fiatal leány örvendezve. — Gyere csak ide! Nézd, itt van Török Feri, akiről éppen

a multkor meséltem, hogy ő volt valami-
kor a számtanpéldáim megoldója!

— Örülök, hogy személyesen is meg-
ismerhetem ezt a nemesszívű emberba-
rátot — felelte Lenke, vidáman nyujtva
kezet az új ismerősnek.

— Mit csinál itt, Feri? — érdeklődött
Éva.

— Kereskedő lettem s fűszerüzletet nyi-
tottam — felelte a fiatalember egyszerűen.

— Érdekes . . . És hogy van Zsófi-
ka, Blanka, no meg a drága jó Török néni?

— Köszönöm, egészségesek mindnyá-
jan. Édesanyám itt van velem; ő vezeti
a háztartást. De fog örülni, ha meglátja
Évikét!

— Át is megyek hozzá okvetlenül, mi-
helyt itt vége lesz az ünnepségnek. Hiszen
nagyon régen láttam ám!

— Legyen szerencsénk mindkettőjük-
höz — mondta erre udvariasan a fiatal-
ember.

— Köszönjük szépen! Tehát a viszont-
látásra!

III.

Bármilyen bensőséges örömmel fogadta
is a jó Török néni vendégeit, Évit mégis
csak lehangolta kissé a viszontlátás. Úgy
találta, hogy a jó lélek nagyon megöre-
gedett, mióta nem látta, szinte összetörő-

dött; s arcát sűrűn barázdálják a gond ráncai. A kedves, barátságos, de nagyon egyszerű lakás is arról beszélt, hogy sorsa nem fordult jobbra; hogy most is csak úgy küszködik a szegénységgel, az élet nehézségeivel, mint azóta, amióta három apró gyermekével magára maradt.

A napsugár azonban nem hiányzott a házból. Két aranyos kis baba tipegett a néni körül. Az egyik már biztosan járt vaskos lábacskaín, a másik meg nagyokat huppant még, amikor segítség nélkül próbálkozott a lépegetés nehéz tudományával.

— Kik ezek az édes kis csöppségek?
— kérdezte a gyermekekért mindig rajongó Évi. — Csak nem a néni unokái?

— De bizony! — felelte Török néni szelíd mosollyal. — Ezek a Blanka gyermekei, elhoztam őket magamhoz a nyárra.

— Hát Blanka férjhez ment? . . . hol laknak?

— Ott maradtak a régi Tímár-utcai házbán. Emlékszel-e még rá, Évikém?

— Ó, de mennyire! — És hol van az én drága Zsófikám?

— Ő tanítónőképzőbe jár. Még egy éve hátra van, de azért e vakációban elment már nevelőnőnek. Könnyíteni akar

egy kicsit a terheinken; mert bizony nehezen élünk . . .

Elhallgatott. Feri bejött e percben az üzletből.

— Hadd örvendezhesek én is kissé kedves vendégeinknek — mondta igaz szívélyességgel s leült a beszélgetők közé.

— Engedelmet kérek azonban, hogy az ajtót nyitva hagytam, — folytatta aztán — figyelnem kell arra, hogy nem jön-e egyszerre több vevő. Mert akkor nem hagyhatom a kiszolgálást teljesen a kisinomra; segédet — sajnos — nem tart-hatok.

— No majd idővel! — válaszolta Lenke vidáman. — Hiszen úgy látom, hogy az üzlete nagyon alkalmas helyen, gyorsan fejlődő vidéken van.

— Igen, majd csak megsegít a jó Isten! — mondá Török néni s aggódó tekintetet vetett fiára. Évi is úgy vette észre, mint-ha a fiatalember homlokán felhő suhant volna át, bár nyugodt, bízó hangon felelte:

— Úgy van, remélnünk kell!

— Nem gondoltam volna, — mondta később a fiatal leány a társalgás folyamán — hogy magából valaha kereskedő lesz, Feri! Mert abból, hogy szívesen megcsinálta a számtanpéldáimat, még igazán nem következtethettem erre!

— Hát hiszen nem is boltosnak készültem én — válaszolta a fiatalember egyszerűen. — Az érettségi után azonban mégis jónak láttam beállani kereskedősegédnek, minthogy az egyetemi tanulmányok hosszú ideig tartottak volna és meg lehetőszen költségesek. Úgy gondoltam, hogy jószándékú és igyekvő ember ezen a pályán is szépen boldogulhat.

— Nem is lebecsülendő a kereskedői pálya! Csak ostoba előítélet tarthatja annak — szólt közbe Lenke.

— Milyen jól esik ilyet hallani! — felelte Feri, hálásan tekintve az okos fiatal leányra. — A boltajtónak ezt a hosszas csengését azonban ezúttal kevésbé szívesen hallok — tette hozzá és udvarias mosollyal fölállt helyéről. — Bocsánatot kérek; úgy veszem észre, szükség lesz rám az üzletben.

— Olyan derék, olyan ügyes üzletember lenne ez a Feri, s mégse tud boldogulni szegény! — panaszkodott Török néni, amint fia betette maga után az ajtót. — És ennek az az oka, hogy rajta élőködünk valamennyien . . . Tönkre teszi a családját!

— Ugyan ne tessék már ilyet mondani! — igyekezett Évi megnyugtadni. — Hiszen, a néninek is megvan a nyugdíja, ami ha kevés is, mégis csak biztos . . .

— Igaz, igaz! Ám abból a Zsófiكا tanítatására már nem telik! Ezt a költséget is magára vállalta ez az áldott jó fiú, éppen akkor, amikor önállósítani akarta magát. Vagyontalan embernek pedig nem kis dolog az üzletnyitás! Kölcsönpénzből vette meg az üzletet. Azért még így is boldogultunk volna szépen, ha nem jön közbe a Blankáék szerencsétlensége . . .

— Mi történt velük? — kérdezte Évi meleg érdeklődéssel.

— Hát az ura meggondolatlanul belefogott valami nagy telekspekulációba s odaveszett azon nemcsak a saját pénzcsekjük, de még az is mind, amit Feri jótállása mellett kölcsön vettek fel. Most aztán miből fizesse ez a szerencsétlen fiú azt a nagy váltóadósságot, mikor itt van még a teher az üzletén is! Aztán élnünk is csak kell . . . Most idehoztam ezeket a szegény apróságokat is, mert az apjuk egészen jövedelem nélkül áll. Szeptembertől meg Zsófikáért fizetünk ismét . . . Gondolhatod, milyen nagy az én bánatom, mikor látom, hogy ennek a szegény fiúnak már éjtszaka sincs nyugalma; akkor is egyre azon töpreng, hogy hová forduljon, mit csináljon . . . Hitel nincs a végletekig! . . .

— Szegény néni . . . — simogatta Évi őszinte részvétellel a jó asszony kidolgozott,

ráncos kezét. Bizony egyre csak gond, mindig csak gond az osztályrésze . . .

— De öröm is! — szólalt meg határozott hangon Lenke, kinek már régen ölében volt mind a két unoka. — Odaadná-e a néni ezeket az édes kis jószágokat bármilyen gondmentes életért?

— Jaj, dehogy adnám, dehogy adnám! — felelte Török néni s könnyein keresztül is mosolyogva nézte, hogyan babusgatja unokáit a kedves fiatal leány.

— Nem is zúgolódásképen mondtam, amit mondtam . . . Csak éppen jól esik az embernek néha panaszkodással könnyíteni egy kicsit a lelkén. Bízom én a jó Istenben! Hiszen eddig se hagyott el soha. S tudom, hogy minél nagyobb a baj, annál közelebb van az Ő segítsége. Ámbár most igazán el sem tudom képzelni, mi módon segíthetne rajtunk . . . Ha csak csodával nem!

— Oh, nem kell ahhoz csoda se — mondá Lenke. — Egyszerűen úgy intézi például a dolgokat, hogy hirtelen fölmege azoknak a telkeknek az ára, melyekbe a sógor úr beleölte a pénzt.

— Túladott rajtuk már régen! — legyintett Török néni lemondóan.

Évi szeretett volna derűsebb irányt adni a beszélgetésnek — ezért tréfásan mondá:

— Hát egyszer csak jelentkezik egy gazdag amerikai nagybácsi, akinek a néniék eddig hírét se hallották. Aztán kijelenti, hogy neki semmi egyéb vágya nincs a világon, mint az, hogy egész vagyonát Feri rendelkezésére bocsáthassa!

— Ez nem is olyan egészen lehetetlen gondolat — toldotta meg Lenke barátnője szavait. Az én édesapám a kivándorlókat védő hivatal tisztviselője, s itt-ott elmeséli nekünk, hogy milyen regényes körülmények között érkezik haza egy-egy váratlan örökség.

Török néni szomorúan mosolyodott el.

— Hát bizony mi amerikai nagybácsira se számíthatunk. Nincs a mi rokonságunkból az égvilágon senki kinn Amerikában. Még a legtávolabbi atyafiságunkból sem!

Aztán eltűnődve folytatta:

— Mindössze egy régi szakácsnőnkről tudom, hogy kiment oda a férje után. Isten tudja, él-e még vagy meghalt-e már a mi jó Hanyicskánk . . . Éppen a multkor akadt kezembe — mikor a régi írásaim között keresgéltem — egy több mint negyven évvel ezelőtt kelt levele. Gyermekleányka voltam még, amikor kaptam tőle s eltettem, mert akkoriban roppant büszke voltam arra, hogy olyan messzi-

ről, a tengerentúlról, érkezett címemre levél!

— Ugyan Feri, — fordult ekkor fiához, aki éppen visszatért a beszélgetők közé — keresd ki onnan a szekrényfiókból a Hanyicska levelét. Megmutatnám a lányokkának, hadd mulassanak ők is rajta egy kicsit.

— Azt a XIX. századbeli nyelvemléket? — kérdezte derűsen a fiatalember és felállt, hogy eleget tegyen édesanyja kívánságainak.

— Ő nevezte el így — magyarázta Török néni mosolyogva. — Az az amerikai levél tudniillik egy kicsit furcsa magyarsággal van írva. Mert a mi derék Hanyicskánk a szüleim falujából való tót asszony volt, aki sohase tanult meg tökéletesen magyarul.

— Az ám, emlékszem, — vetette közbe Évi — valamikor tetszett mesélni arról, hogy a néni felvidéki születésű . . .

— Igen; jó módú birtokos ember volt ott az édesapám. Az udvarunkon állandóan munkások, béresek jöttek-mentek. És sok cseléd forgott jó anyám körül is, aki nagyon ügyes gazdasszony volt. Megkívánta bizony a munkát a cselédasszonyoktól, — de aztán anyai szívvel gondoskodott is róluk. Milyen szép volt a viszony a nagyasszony meg cselédei között . . .

Hát ez a Hanyicska mint apátlan-
anyátlan árva leányka került a konyhánk-
ra. Ott ügyeskedett, megtanult főzni s
minden egyéb házimunkát is, — azután
férjhez ment az egyik falusi földműves-
legényhez. De bizony küszködtek a fia-
talok; eleinte csak a szegénységgel, később
az adóssággal is. Megvolt ugyan saját kis
viskójuk, ám egy-két hold felvidéki so-
ványka földből nehéz még dolgos embe-
reknek is megélni.

Akkoriban vetődtek el a mi falunkba azok
a lelketlen, idegenfajú ügynökök, akik a
szegény szlovákokat pompás kereseti lehe-
tőségek hangoztatásával, ám igen ravasz
feltételekkel csábíttatták arra, hogy vándor-
oljanak ki Amerikába.

Hanyicska ura is lépre ment: megegye-
zett az egyik ügynökkel abban, hogy
az kifizeti minden adósságát s előlegezi
neki a hajójegy árát is. A pénzt egy év
alatt kell visszaküldenie az ügynöknek;
addig az ügynök zálogba veszi a házat,
földet. Ha a kölcsönösszeg meg nem érke-
zik a megállapított időre: az ingatlan
tulajdonába megy át.

Igy forgattak ki akkoriban azok a lel-
ketlen ügynökök a Felvidéken sok szegény
embert minden vagyonkájukból. Mert hát
ez a szegény Janó is; ugyan hogy keres-
hetett volna mindjárt első évben annyit,

hogy megküldhette volna a tartozását!? Hiszen nyelvismeret és minden szaktudás nélkül, s a mellett teljesen tájékozatlanul tették ki a hajóból az Újvilágban.

Igy aztán a mi Hanyicskánk egy év múlva már nemcsak támasz nélkül állott, de fedél sem volt többé a feje fölött.

Természetes, hogy bajában ismét édesanyámhoz fordult, aki házába is vette szakácsnőnek. Én akkoriban olyan 12 éves gyermeklányka lehettem s az intézetből csak a szünidőkre kerültem haza. Ilyenkor nagyon jó barátságot tartottam Hanyicskával. Én voltam a bizalmasa. Nekem panaszolta el mindig, hogy milyen régen nem írt a Janó, s én örültem vele legjobban, ha végre megérkezett a várva-várt híradás. Janó levelei különben egyre jobb és jobb híreket hoztak, — sőt végre hajójegy is volt az egyikben hűségese felesége számára. Így indult el aztán boldogan a jó lélek férje után a messzi idegenbe, — s onnan írja nekem vagy két év múlva ezt a levelet.

A kedves öreg néni mosolyogva kezdte olvasni a megsárgult papírlap girbe-gurba betűkkel sűrűn teletűzdelt sorait:

„Moja luba, drága Kisaszonkám, kelt levelem Woodgebridge 1899 júli 27-én, kívánok, hogy ezen soraim egészségben találja a Panyivelkomozsnát meg a Panvel-

komozsnát, meg az én drága kis ucsitelka Kisaszonkámát. A jó Isten áldja meg, mindig gondolom rája mikor irom meg mindig mikor lefekszek, mert az én jó uram nagy szip amerikai kípét akarta felakasztani ágy felé de én mondtam, hogy csak a moja ucsitelka Kisaszonka kipec legyen ott, mer aztat én úgy akarom hogy mindig lássam mintha most is ott lennék melete. Hvola Bohu mink is egéségesek vagyunk enyim ura forman a gyárba és nagyon jól keresi, és a többi munkások ide járnak mi házukba, mer már építetünk szip kis házat aztán van nekünk Lunch-room mer főzök ebédet munkásoknak . . .

Ezek az angol szavak már az amerikai tudományából valók — magyarázta Török néni általános derű közepette. A „forman” bizonyosan előmunkás; a „Lunch-room” pedig valami vendéglő- vagy kifőzés-féle. — Majd folytatta az olvasást:

. . . Mondják nekem Miszisz. Dicsirik jó magyar koszt. Mondok nekik, sur, aztat én mind a jó Panyivelkomozsnától tanulta megfőzni. Aztat a májpástétumot, amit a Panyivelkomozsna tanulta nekem, hívjuk magyar pástitum. Innep napon aztat csinálom. It minden megvan nagyon szip és jó, csak aztat sajnálom, hogy nincs kis Hanyicska se kis Janó. Ha szomorú vagyok, odanézek az ágy felé most

már az én kis ucsitelka Kisaszonka szip arcát nízem mintha lenne enyim Hanyicska. — Most már kezit csókolok jó Panyivelkomozsának, Panvelkomozsának és moja luba drága Kisaszonkámnak és jó egészséget kívánok hűsiges

Hanyicskájuk."

— Hát ez csakugyan „nyelvemlék"! — nevetett szívéből Évi.

— Igaz, igaz; de azért megható ám az a hűség és ragaszkodás, amely minden sorából árad — mondá Lenke kissé eltűnődve.

— Tessék csak ideadni egy kicsit azt a levelet — fordult Évi a nénihez. — Vannak benne olyan szlovák szavak is, melyeket nemigen értek.

Török néni teljesítette a kívánságot.

— Itt van ni például: Panvelkomozsna meg Panyivelkomozsna . . . Ezek bizonyosan a néni szülei; nekik küld a levélíró kézcsókot.

— Igen; az magyarul nagyságos urat meg nagyságos asszonyt jelent.

— De mi az, hogy „ucsitelka Kisaszonka"?

Az öreg néni szívből elnevette magát.

— Az én vagyok! Engem nevez „tanítónő kisasszonykának"! —

— Hogy miért? Említettem az imént, hogy én voltam a Hanyicskánk bizalmasa;

ha levele érkezett Amerikából, engem kért meg, hogy olvassam fel neki. Csak azután böngészgette szegény maga is hosszasan, — nem egyszer könnyes szemmel. Az olvasás ugyanis igen nehezen ment neki. Faluhelyen akkoriban még nem vették olyan szigorúan a gyermekek taníttatását, mint most; azt hiszem, hogy ő mindössze egy-két évig járt iskolába és akkor se valami túlságos buzgalommal. Irni meg éppen nem tudott; rendszerint engem fogadott meg íródeákjának, ha a Janójának válaszolni akart. Panaszkodott is ilyenkor, hogy milyen kár, hogy csak a szünidőben vagyok otthon; más senki se írja meg olyan szíve szerint a levelét, mint én . . .

— Te Hanyicska, — mondtam erre egyszer — megtanítlak én írni. Nem olyan nehéz mesterség az!

Még most is látom, hogy felragyogott akkor az arca.

— Igazán meg tetszenék tenni?! A jó Isten áldja meg érte kisaszonkám! — kiáltotta boldogan. És olyan kitartással forgatta is aztán a plajbászt nap-nap mellett, mihelyt befejezte a mosogatást, hogy mire a vakációnak vége volt, önállósíthatta magát a levelezés terén. Erre a tanítónői működésemre vonatkozik az a

kedves és hálás sora, hogy: . . . „mindíg gondolom rája, mikor irom” . . .

Lenke mind figyelmesebben hallgatta az elbeszélést . . . S mikor a néni ideért, egyszerre csak felkiáltott:

— Hát itt van ni! Megvan az amerikai örökség!

Csodálkozva tekintettek rá valamenynyen. Ő meg izgatottan folytatta:

— Igen, a napokban említette apus éppen, hogy megint érdekes örökösödési ügy van a kezében. Hogy valami hozzátartozók nélkül elhalt amerikai asszony arra hagyta minden vagyonát, aki őt írni megtanította. Hát ez csak a néni lehet!

— Már miért éppen én? — kérdezte Török néni kétkedve — de hangjában azért mégis mintha némi remény csillant volna meg.

— Abból gondolom, — felelte az éles eszű fiatal leány — mert az örökség nem a megboldogult tanítóját illeti, hanem azt, aki írni megtanította. Erre jól emlékszem. Ez pedig más! És arra is emlékszem, hogy felvidéki emberek ügyéről van szó. Ez is talál! Említette ugyanis apus, hogy mennyire megnehezíti most az ilyen ügyek intézését az odavaló hatóságok rideg viselkedése. Erre a megkeresésre is csak annyi vá-

lasz érkezett, hogy: az örökös neve ott ismeretlen.

— Hiszen igaz, hogy én messze Erdélyben mentem férjhez és családunkat is elverte a Felvidékről a világháború vihara, — de azért jó szüleim nevét okvetlenül sokan ismerik még odahaza . . .

Feri mindezideig hallgatott. Ám most már ő is közbeszólt:

— Nevekre nem méltóztatik emlékezni? Esetleg az örökhagyó nevére? Vagy arra, hogy milyen helységből jött ez a válasz?

— Bizony nem. Apus talán nem is mondott semmiféle nevet.

— Milyen kár . . .

Ekkor megszólalt Évi:

— De hiszen nem olyan nagy dolog azokat a neveket megtudni! Ugye Lenke, van nálatok telefon?

— Van.

— S édesapád otthon szokott ilyenkor lenni?

— Rendszerint otthon van már.

— Feri, maga pedig mikor zárja az üzletet?

— Hétkor — felelt a megszólított készségesen.

— No hát van egy ajánlatom; tessék idefigyelni: Megvárjuk itt a hét órát, akár tetszik Török néninek, akár nem, — fordult a jó nénihez tréfálkozva — hogy

olyan sokáig ülünk a nyakán. Akkor aztán Feri elkísér minket a villamos végállomásáig. Onnan Lenke felhívja telefonon az édesapját s megkérdezi tőle a tudnivalókat.

— Köszönöm szépen a rám nézve igen megtisztelő felszólítást és a legnagyobb örömmel el is kísérem kedves vendégeinket a villamoshoz — válaszolt udvariassen a fiatalember. — Ha pedig Lenke kisasszony csakugyan akarna olyan kedves lenni . . .

— De mennyire akarok! — vágott szavába a fiatal leány. — Én lennék a legboldogabb, ha bebizonyosodnék, hogy csakugyan jó nyomon járok, s ha az én közreműködésem folytán jutna ide hamarosan az a busás örökség!

•

Rövid idő múlva a következő telefonbeszélgetés folyt le Lenke és édesapja között:

— Halló, halló! Kezedet csókolom, apus!

— Szervusz, kislányom. Csak nem történt valami baj?!

— Ó dehogy! Pompásan töltöttük a délutánt s éppen indulóban vagyunk hazafelé.

— Annak örülök. Siess is kis viceházi-asszonyom, mert már kezd érdekelni, hogy mit kapok vacsorára.

— Igen jót; majd meglátod! — nevetett a telefonba Lenke. — Előbb azonban méltóztassál némi hivatalos felvilágosítással szolgálni!

— Ejha! . . . Hadd hallom hát, mi légyen az?

— Emlékszel ugye, hogy pár nappal ezelőtt szó esett közöttünk egy amerikai örökségről, melynek gazdáját keresitek a Felvidéken.

— Emlékszem.

— Meg tudnád mondani annak az örökhagyónak a nevét?

— Bizony kislányom, nem. Mintha valami Jánosné lett volna.

— Helyes! Hát emlékszel-e az örökös nevére? Vagy esetleg arra, hogy milyen helységben kerestétek?

— Nem szoktam én az ilyesmit megjegyezni . . . De miért érdekel ennyire?

— Mert azt hiszem, ráakadtam az örökség jogos tulajdonosára! — vágta ki Lenke büszkén. — Itt laknak a Sinfalvyék szomszédságában s Évinek gyermekkori ismerősei.

— Nono . . . nevek s közelebbi körülmények ismerete nélkül gondolsz valakit illetékesnek?

— Úgy bizony! Kizárólag a pompás detektívszimatom után indulva! — tréfálkozott Lenke.

— Hát csak meg ne csaljon az a kiváló detektívszimat! Ha azonban valaki komolyan érdeklődik az ügy iránt, legjobban teszi, ha bejön holnap délelőtt a hivatalba s magával hozza a személyazonosságát igazoló iratokat is. Akkor hamarosan tisztázni lehet a dolgot. Magam is örülnék, ha ilyen könnyen ráakadhatnánk arra, akit keresünk.

— Igenis kérem; továbbítom az üzenetet s egy rövid órácskán belül otthon leszek.

— Visszontlátásra, kislányom!

Lenke letette a kagylót és Feri felé fordult.

— Csupa fül vagyok én is! — mondotta Éva.

— Pedig sokat nem tudhattam meg. Apus mindössze annyira emlékszik, hogy az örökhagyó „valami Jánosné”. Hát ez talál. Egyébként azt üzeni, hogy tessék a személyazonosságot igazoló iratokkal felmenni hozzá holnap délelőtt a hivatalba.

Feri arca kissé elborult.

— Holnap éppen hetivásár napja van; lehetetlen az üzletet itt hagynom . . .

Lenke elgondolkozott kissé. Azután így szólt:

— Segítünk ezen is! Nekem igazán van elég időm; felmegyek hát én holnap délelőtt apushoz a hivatalba, s kiírom

ott pontosan ennek az ügynek minden szükséges adatát. Maga aztán bejön hozzánk holnap ilyenkor, üzletzárás után az irataival. Meg lehet győződve róla, hogy apus nagyon szívesen fogadja majd, és hamarosan megállapítják hivatalosan is azt, amit én már biztosan érzek: hogy a kedves jó Török néni immár gond nélkül hajthatja álmra fejét!

— Nagyon köszönöm a szíves meghívást és minden kedvességét! — mondá a fiatalember hálásan. S mialatt megszorította Lenke búcsúzóul feléje nyújtott kezét, meghatottan tette még hozzá:

— Én is úgy érzem, hogy ma nagyon-nagyon kegyelmesen tekintett reánk a Mindenható!

•

Ezen az estén két boldog nagymama állott összekulcsolt kézzel az édesdeden alvó unokák ágya előtt. Az egyik reményteli szívvel köszönte meg a jó Istennek a szinte hihetetlen, amit még biztosan nem tudott, csak érzett: hogy sorsuk immár jobbra fog fordulni, s hogy ezeknek az apróságoknak élete nem lesz már csupa gond és küzdelem, mint volt az övé, s az ő drága jó fiáé is . . .

És Isten iránt való mélységes hálával volt tele a szomszédban annak a másik boldog nagymamának szíve is, kinek

gondmentes, derűs öregség jutott osztályrészül. Gyönyörködve nézte az egészséges, mély álomban pihenő gyermekeket. Mosolyogva gondolt arra, mennyi kedvességgel, leleményességgel tették ünneppé számára a „Nagymamák napját” ezek a szerető szívű, drága kis unokák, akikkel a jószágos Isten megáldotta őt!

S hogy én miért meséltem el ilyen részletesen az első „Nagymamák napjának” történetét?

Azért, hogy eszünkbe jusson, mily sok drága jó nagymama van szerte az országban, akinek szintén olyan jól esnék egy kicsit több öröm! Van közöttük, aki még mostis fáradhatatlanul dolgozik; és van, aki már csak a karosszékekben üldögélve simogatja meg gyenge kézzel a fejeteiket... Tiszteljétek, szeressétek őket, s köszönjétek meg a jó Istennek, hogy itt vannak még közöttünk! Ha pedig az öregség, betegség egyiket-másikat talán rosszkedvűvé, zsörtölődővé tette volna — szeressétek akkor még jobban, még több gyöngédséggel! Gondoljatok arra, hogy fiatalnak lenni könnyű; öregséget, betegséget viselni azonban nagyon nehéz! Kérdezzétek meg mindnyájan a szívetektől: mivel tudnátok hozzájárulni ahhoz, hogy a drága nagymamák alkonyodó élete

minél boldogabb, minél örömteljesebb legyen!

•

Befejezésül elárulom még, amit a második „Nagymamák napja”-ról, a következő év július 26-áról tudok.

A messze idegen földön, hozzátartozók nélkül elhalt egyszerű tót asszony sírját e napon valószínűleg senki se kereste fel és senki se tett rá névnapi megemlékezésül egy szál virágot. Itthon azonban az egész Török-család igaz szeretettel emlékezett meg a hűséges lélekről, s az érette bemutatott gyászmisén szíve mélyéből imádkozott örök nyugalmaért és boldogságáért.

Aztán házszenelés következett . . . Majd ünnepi ebéd az emeleti lakásban.

Mert bizony a Törökék házára aligha ismerne rá, aki egy évvel ezelőtt látta. Emeletet húztak rá; a földszint immár egészen az üzlet célját szolgálja, melyben a tulajdonos meg a kis inas mellett már ügyes segéd is forgolódik . . .

Ugyancsak emelkedett és vidám volt már az ebéden résztvevő vendégek hangulata, mikor Lenke édesapja pohárral kezében felállt s kedves szavakkal köszöntötte az ünnepeltet: a nagymamát, akit Isten, íme, jósága jutalmául gazdag háztulajdonosnővé tett; — aki azonban leg-

nagyobb gazdagságának most is derék jó gyermekeit tartja. De hát büszke is lehet például erre a Feri fiúra! Adjon Isten minél több ilyen derék, ügyes kereskedőt a magyar hazának!

Az éljenzés elültével Feri szerényen felállt s édesanyja nevében szépen megköszönte a szíves szavakat. Aztán huncutkás mosollyal így folytatta:

— Hálásan köszönöm azt az elismerést is, mely csekély személyemen keresztül a magyar kereskedői rendet érte. Engedje meg azonban, szeretve tisztelt bátyá-
uram, hogy szívből fakadó köszönetemhez mindjárt egy nagy kérést is csatolhassak. Van nekem egy kedves, fiatal hölgy ismerősöm, kinek önzetlen segítsége nélkül bizony — be kell vallanom — nem ünnepelnénk most és távolról se virágoznék még úgy az üzletem, mint ahogy felvirágozott az elmúlt év folyamán. Szívem leghőbb óhajtása tehát, hogy őt holtomiglan-holtáiglan cégtársammá, azaz hogy ennél sokkal többé: életem társává tegyem. Hadd húzhassam hát ujjára ennek jeléül ezt a kis arany karikagyűrűt . . .

Az ünnepség résztvevői tudták ugyan, hogy Feriek eljegyzése küszöbön áll, — ám az eljegyzés bejelentésének e kedves formája mégis nagy meglepetést okozott és hangos derűt váltott ki. Megindult ter-

mészetesen a jókívánságok áradata a fiatalok felé.

Évi szándékosan utolsónak maradt a gratulációjával. Mikor azonban kissé csendesedett a zshivajgás, nagy komolyan megszólalt ő is:

— Én azt kívánom, hogy Lenke ez új hivatalában sokkal jobban megállja a helyét, mint abban, melyet tavaly választott magának!

Mindenki magyarázatot várva tekintett feléje.

— Akkor ugyanis beállott jövőmondó cigányasszonynak, s mint ilyen mindenáron meg akarta nekem mutatni a „Sív-királyt”. Mondtam is, hogy meglátja, én mutatom majd be neki az ő „Sív-királyát!” Lám, meg is tettem, amit ígértem: éppen ma egy esztendeje, őtt lenn a kerítés mellett, a nagy brazíliai hangyászmedve-vadászat idején. Igaz-e, Lenke?

— Igaz, igaz! — válaszolta hangosan nevetve a boldog kis menyasszony. — Áldjon is meg érte a jó Isten!

